

pogovor **Jette Ostan Vejrup** dobitnica Dnevnikove nagrade

“Začela sem z enim samim stavkom”

Iva Kosmos

Ljubljana – »Sem kot športnik – vadim, vadim, vadim,« pravi **Jette Ostan Vejrup**. Rojena Danka je v Slovenijo prišla pred dobrimi dvajsetimi leti, in čeprav je danes že uveljavljena slovenska igralska umetnica, se še vedno bori s tujimi zvoki, izrazi in besednimi konstrukcijami. »Šumniki, najhujši so šumniki!« Teh namreč v danščini nimajo. A na odru to na kakovost njenega nastopa ne vpliva: sinoči je za svojo vlogo Harper Regan v istoimenski predstavi sodobnega britanskega dramatika Simona Stephensa prejela Dnevnikovo nagrado za najboljšo umetniško stvaritev na odru *Mestnega gledališča ljubljanskega* v minuli sezoni.

Kako bi opisali svojo junakinjo Harper Regan?

Harper Regan je po eni strani nevpadljiva in povprečna, po drugi strani pa izjemna ženska. Za svojo družino se bori v zelo zapleteni domači situaciji. V zraku visi incest, mož je osumljen tudi pefofilije. Seveda so ta dejstva samo nakazana, Harper si jih niti noče priznati, a ko se jih končno zave, se veliko stvari spremeni. Umirajoči oče jo pripravi do potovanja, na katerem se pravzaprav vrača k sebi. Tako kot vsi mi pač tudi Harper potrebuje iluzije, za katere z leti ugotovimo, da so zgolj obrambni mehanizem, ki nam pomagata preživeti. Pa smo to pripravljene sprejeti? Harper na svoji poti prepozna svoj položaj, pripravljena je spremeniti svoj pogled in poskuša s seboj popeljati tudi svojo družino. In ravno ta vitalizem se mi zdi izredno pozitiven v tej sicer zelo pesimistični drami.

Kako pa ste se pripravljali na to vlogo?

Tako kot ponavadi – začnemo z analizami besedila, bralnimi vajami, nato vadimo na odru... S to izjemo, da moram sama začeti že dva meseca pred začetkom skupinskih vaj. Delam z lektorico, ker kot tujka enostavno potrebujem več časa.

Kako se po dvajsetih letih bivanja v Sloveniji počutite v slovenskem jeziku?

Slovenščina je zame še vedno tuj jezik in bo to verjetno do konca življenja. Sicer pa z vsako predstavo postaja to vse bolj in bolj moj delovni jezik. Rada delam v slovenskem jeziku, posebej na odru, to-

da kljub temu moram še vedno ob delu s tekstom skozi poseben proces. So trenutki, ko dejansko ne razumem, kaj govorim, saj so mi vse te besede in zvoki – tuji. Pa ne gre za intelektualno razumevanje, temveč bolj za stik z eksistenčno izkušnjo, ki je vezana na doživljanje v maternem jeziku, na primarne, otroške izkušnje. Veste, torta dobi zame pravi pomen, ko zaslišim besedo »lagkage«! Če obnavljamo predstavo, ki je nekaj časa nismo igrali, moram z vajami začeti vsaj teden dni pred uprizoritvijo. Nenehno vadim, teden dni prej, dva dni prej, en dan prej, pred samim nastopom imam intenzivne ogrevalne vaje – sem kot kak športnik!

Koliko pa vas potem izčrpa vloga, kot je Harper Regan, kjer ste nenehno na odru

in medtem preigrate cel spekter precej težkih emocionalnih stanj?

Igra je »igra«. Na odru lahko ubijemo, se ljubimo, ampak potem – gremo domov. Smo kot otroci, najprej se streljajo »pif-paf« na dvorišču, potem pa gredo k mami na kosilo, kot da se ne bi zgodilo nič. Ne moremo si privoščiti, da se nas stvari, ki jih doživimo na odru, dotaknejo tako, da bi jih nenehno nosili s seboj. Da pa dosežemo ta nivo igre, je potreben čas, potrebno je delo, talent...

Kakšen pa je vaš odnos do režiserjev: imate radi bolj avtoritativne, tiste, ki vedo, kaj hočejo, in jim morajo igralci poslušno slediti, ali tiste, ki vam pustijo bolj odprte roke, s tem pa tudi več odgovornosti?

Kar se mi zdi najbolj pomembno, je način komunikacije. Da režiser vidi, kdo smo, kaj v predstavo prinašamo in kaj lahko naredimo skupaj. Če ima fikšno idejo, ki naj bi jo zgolj izpolnili, je to precej dolgočasno. S tem se seveda odpove igralčevi ustvarjalnosti in osebnosti. Po drugi strani pa mora režiser vedeti, kaj želi, saj je dirigent predstave, neke vrste starš, oče ali mama, ki od nas določene stvari zahteva, a tudi poskrbi, da se dobro počutimo v svojih vlogah.

Kako pa ponavadi pristopate k vlogi, bolj emocionalno ali bolj racionalno?

Mislím, da sem predvsem intuitivna igralka. Če neko vlogo začutim, zavoham to žensko ali jo najdem v svoji okolici – v tem prostoru ali v svoji zgodovini, je to dober znak. Ljudje so moj največji navdih. Ko zagledam žensko in opazim način, kako hodi ali nosi svojo torbo, me lahko to takoj navdihne za

vlogo – pove mi, kdo je ona, kam gre, kako je videti njena spalnica, odpre se mi celotna zgodba.

Filmske igralkе se pogosto pritožujejo, da za ženske po 35. letu ni več pravih vlog. Je podobno v gledališču?

V Mestnem gledališču ljubljanskem imamo vodstvo, ki zelo dobro skrbi za ženske. V svetovni dramatiké pa je večina vlog namenjena moškim. To je dejstvo: za ženske je enostavno manj vlog, najmanj pa jih je za srednjo generacijo in še te so v glavnem mame in soproge. Redko srečate žensko, ki bi bila v središču dogajanja. V sodobnih besedilih se to nekoliko spreminja, ženske dobivajo večji delež, a jih je še zmeraj manj kot moških.

Že dvajset let živite v Sloveniji. Kako se je primerilo, da ste sploh prišli in ostali?

Med drugim tudi zato, ker sem imela občutek, da bi bilo za mojega soproga Borisa Ostana težje na Danskem, kot pa je zame tukaj.

Zakaj pa?

Ker so Slovenci do Skandinavije zelo pozitivno nastrojeni, nisem pa čisto prepričana, če bi bilo v nasprotnem primeru enako. Tako kot bi bila naklonjenost do mene manjša, če bi bila na primer iz Irana ali Turčije. Nestrpnost je tudi pri nas na severu, tako kot po vsej Evropi, precej prisotna. Pa še danščine se je nemogoče naučiti brez naglasa. Ne da se. To so taki zvoki, ki jih moraš preprosto oblikovati od otroštva. Veste, koliko zvokov imamo samo pri samoglasnikih? Najmanj osemintrideset, nekateri profesorji pa jih slišijo celo več kot štirideset. In zato je vprašanje, koliko bi bilo zanj vlog.

Koliko časa pa ste vi potrebovali, da ste začeli igrati v slovenščini?

Začela sem v Gledališču Glej z enim samim stavkom: »Rada bi šla v Stock!« Potem me je k sodelovanju povabila Barbara Hieng Samobor. Taka povabila so za igralka svobodnjaka, kaj šele tujca, zelo pomembna, brez njih si tako rekoč brezposeln. In postopoma sem dobivala vedno večje vloge, več in več besed, stavkov, besedila. A še vedno je po svoje čudežno, da delam tukaj kot igralka. Ko sem prišla, sem bila mlada, zaljubljena, nič nisem premišljevala o prihodnosti in sem samo šla za srcem! Danes pa sem zelo hvaležna, da so me tukaj sprejeli.

Stran / Page: 21

Doseg / Reach: 118000

Država / Country: SLOVENIA

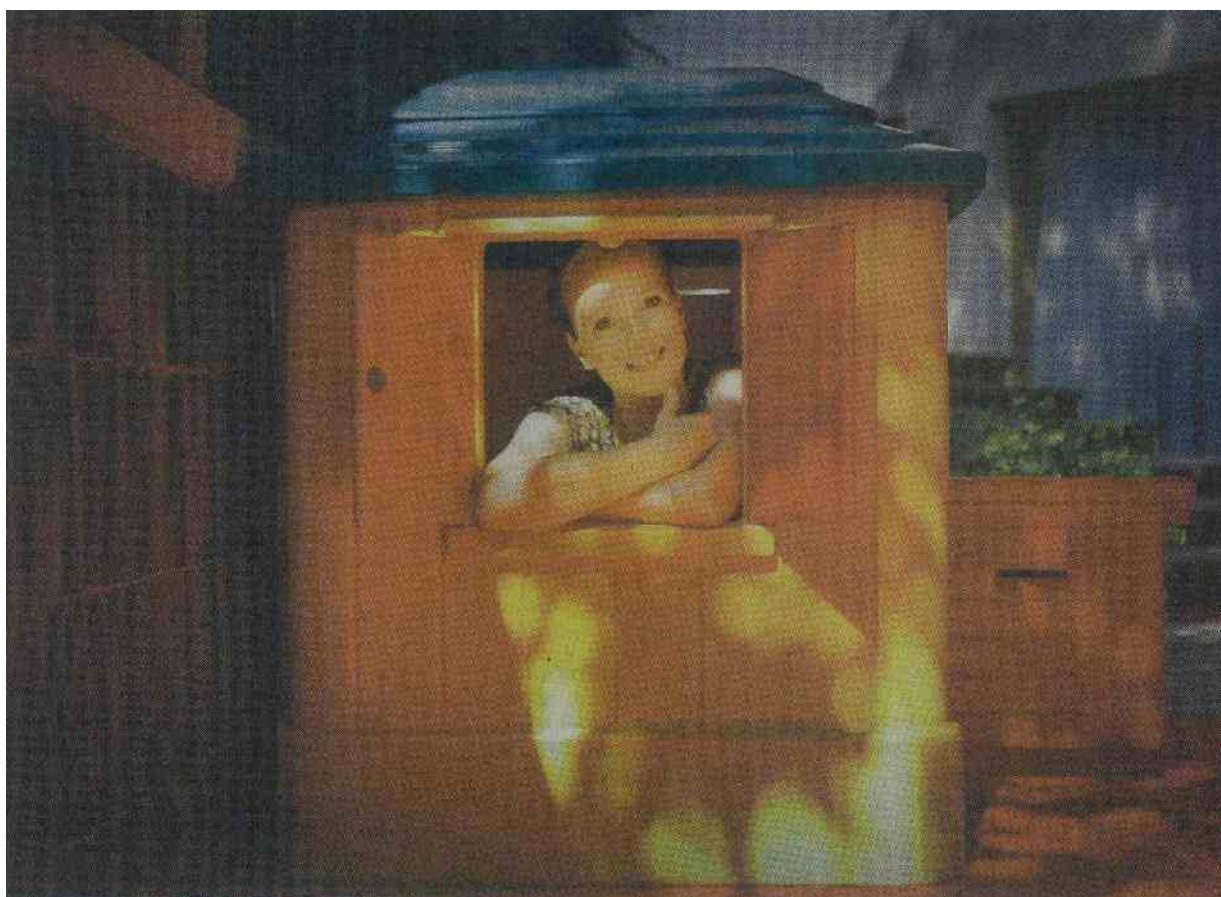
Površina prispevka / Size: 669 cm2

2 / 2

In s kakšnimi besedili najraje delate?

Pravzaprav nimam posebnih preferenc. Obstaja pa tekst, ki mi je posebno pri srcu in smo ga že igrali v MGL, to so *Zgodbe vsakdanje norosti* Petra Zelenke. Psihotična mati iz te drame, obsedena z nadzorovanjem svoje družine, kar jo ob koncu pahne v norost, je tudi ena izmed mojih najljubših vlog. Ne morem vam opisati, kakšen užitek je, ko v roke dobite sodoben tekst: inteligen, duhovit, poln tako humorja kot tragičnosti. Ko začutite, da je iz časa, ki ga živimo zdaj. Ko bi jih le bilo čim več!

“Še vedno je po svoje čudežno, da delam tukaj kot igralka.”

Jette Ostan Vejrup, igralka: Ljudje so moj največji navdih. Ko zagledam žensko in opazim način, kako hodi ali nosi svojo torbo, me lahko to takoj navdihne za vlogo – pove mi, kdo je ona, kam gre, kako je videti njena spalnica, odpre se mi celotna zgodba.